

Szakály Sándor történész elevenítette fel a legendás 44-es gyalogezred történetét

Kijutott nekik a küzdelemből, de mindenütt megállták a helyüket

Hajdan, ha egy somogyi ember izesen akart káromkodni, akkor a rosseb szót használta, és erről váltak híressé a 44-es gyalogezred katonái. Kijutott nekik a küzdelemből, de mindenütt tiszteleggel megállták a helyüket, ezért megérdemlik az emlékezést.

Kovács Gábor

gabor2.kovacs@mediaworks.hu

SOMOGY-KAPOSVÁR Hiába telt el több mint száz esztendő, még ma is sokakból csal elő érzelmeket az első világháborúban szolgált katonák története, hiszen élnek még a családi legendáriumok. Ezt bizonyította, hogy zsúfolásig megtelt a vármegeyháza díszterme, ahol Szakály Sándor történészprofesszor, a Veritas Kutatóintézet főigazgatója tartott előadást a 44-es gyalogezredről, a híres kaposvári rosseb bakákról a megyehét keretében. Megmozdult az egész

Még ma is sokakból csal elő érzelmeket a katonák története

Biró Norbert, a Somogy Megyei Közgyűlés elnöke elégedetten nyugtázta, hogy ezzel

a megyenaphoz kapcsolódó rendezvénysorozatba illeszkedő előadással olyan programot nyújtottak, amely kifejezte a somogyiak összetartozását. Köszöntőjében hozzátette: a megyehét kiváló alkalom arra, hogy megismerkedjünk a történelmi hagyományainkkal. Arra is felhívta a figyelmet, hogy fontos megemlékezni a hőseinkről és az idegen katonákról is, akik magyar földben nyugszanak, mert voltak évtizedek, amelyek nem kedveztek a méltó emlékezésnek.

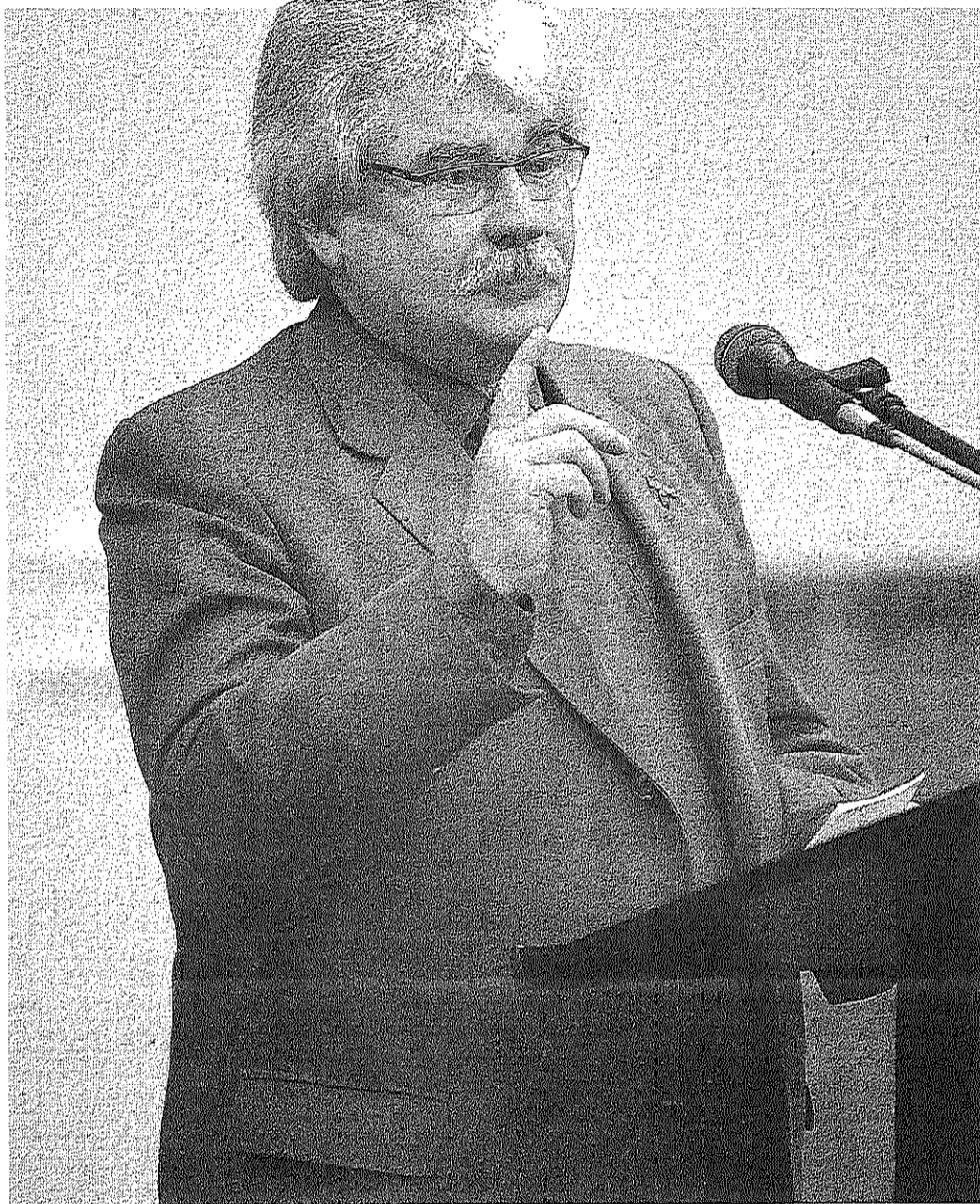
Emlékezni sokféle módon lehet, derült ki Szakály Sándor előadásából. Sok somo-

gyi családban megőrizték azt a képes emlékalbumot, amelyet az 1930-as években adtak ki a császári és királyi Albrecht főhercegről elnevezett 44-es gyalogezredről. Nap-számos vagy kereskedő, egyszerű somogyi parasztember és kézműves ugyanúgy szerepelt benne, mint tartalékos vagy hivatásos tiszt. Tábornokot és bakát ugyanúgy megörökítettek, legyen az keresztény vagy zsidó, sváb vagy magyar, akik mind együtt harcoltak, és úgy gondolták, hogy az országot védik. A kiadvány megmutatta a katonai teljesítményüket is, hogy ki hol harcolt, és milyen kitüntetés érdemelték ki.

Az emlékezés azonban nem mindenkor volt szabad.

– Én gyermekként nem tudtam az osztálytársamról, hogy a nagyapja milyen derekasan vitézkedett – idézte fel a törökkoppányi születésű Szakály Sándor. – Az emlékezés arra korlátozódott, hogy a szülőfalum templomában a bejáratnál állt két márványtábla, amely felsorolta az elesettek nevét, akik többségének idegen országban volt a sírhelye. Az országban tízezrek ma

radtak árván az elesett katonák után. A 44-es gyalogezred története a XVIII. századra nyúlik vissza, 1744-ben Itáliában alakult, majd 1759-ben lett kiegészítő kerülete Kaposvár. A gyakorlat szerint nem egy központja volt egy hasonló alakulatnak, így a 44-esek zászlóaljai később állomásoztak Karlovacon és Bécsben éppúgy, mint Toponáron. 1867-ben, a somogyi betyárvilág idején Nagybjomban felállítottak egy zászlóaljat a rablóbandák ellen. A kaposvári, marcali, igali, babócsai, szigetvári, tamási és hógyszi járásból sorozták be az újonco-

Szakály Sándor: parancsnokaik mindig elégedettek voltak a katonákkal

Fotó: Muzslay Péter

Harcolt az egykori miniszterelnök apja

Szakály Sándor több kiemelkedő egyéniséget is megemlégett a megyehét keretében tartott előadásában a 44-esek közül. Például az izraelita származású Bauer Gyula parancsnokot, akit ezredesből később címzetes tábornokká léptettek elő. Gyimesy Frigyeset pedig a két világháború között altábornaggyá nevezték ki. Emlí-

tést érdemelt Boross Péter miniszterelnök édesapja, György is, aki tartalékos főhadnagyként összesen hat kitüntetés szerzett a harcokban, s később a vitézi rend tagjává választották. Amikor Boross Péter gyerek volt, tréfásan úgy mesélte neki, ha nem sebesül meg 1918-ban, megnyerték volna a háborút.

Koszorúznának

Boross Péter vetette fel Szakály Sándornak, hogy jó lenne feltámasztani azt az emlékezési formát, amely a két világháború között volt szokásban Kaposváron. E szerint, ha érettségizett egy osztály, a diákok levonultak a 44-es ezred színházparki emlékművéhez, és a képviselők megkoszorúzták azt.

kat, akik fiatal korukra már világlátott emberek lettek.

Az első világháború kitörése után a mozgósításkor a szerbiai Szabácsra kerültek a 44-esek, akik közül két hónap alatt nyolc tiszt és 101 közlegény halt meg, de 20 sebesült tisztet és 578 sebesült bakát is vesztek. Eltűntek 73-an. A nagy háborúban sokat mozgatták a 44-eseket. A gyalogezred feltűnt Oroszországban, a román betörés után harcoltak az erdélyi Kárpátokban, a megszállt Bukovinában szolgáltak. Ritka volt a bécsi vagy krakkói pihenődő, sokat változtatták a hadművelési területeket. Végül az olasz fronton is harcba szálltak.

– A 44-esek mindenütt derekasan megállták a helyüket, és ezzel jó híret vitték Somogynak – értékelte Szakály Sándor. – Nem találni kirívó fegyelmi vétséget elkövetőket a soraikban, és nem erőszakoskodtak a megszállt területek lakóival. Nem követtek el bajtársiatlanságot, mert ez volt a legnagyobb bűn a háborúban, például, ha valaki hátrahagyta a sebesült bajtársát. A parancsnokaik mindig elégedettek voltak velük, bár sokszor elfáradtak a harcokban, mert kevés volt a váltás és a pihenő. A 44-es gyalogezred katonái mindenütt teljesítették a kötelességüket, és tiszteleggel megállták a helyüket. Olyan körülmények között is, mint amikor az olasz fronton napokig nem jutott menázi, és szenvedtek. Hiány volt élelemből és ruhából, és előfordult, hogy 50-55 kilométert fogytak le a férfiak.

A nagy világháború után a katonák Murakeresztúron és Gyékényesen át hazatértek Kaposvárra. Leszereltek, és visszamentek a szülőfalujukba, mert nem volt erő, ami összetartotta volna őket. Ezzel megszünt a császári és királyi Albrecht főherceg 44-es gyalogezred, de a szellemisége tovább élt.

PROGRAMOK

JANUÁR 10.

ERDŐK HÁZA LÁTOGATÓKÖZPONT

10.00-11.00 A téli erdő élete. Szakmai nap, ahol hivatásos vadász mesél a téli vadatéséről, az állatok viselkedéséről.

SOMOGY MEGYEI TUDOMÁNYOS ISMERETTERJESZTŐ TÁRSULAT
17.00 Prof. Dr. Bereczkei Tamás – Párválasztás, vonzalom, szexualitás.

EGYÜD KULTURÁLIS KÖZPONT
16.00 Betlehem Csillaga gyermekrajzpályázat, ünnepélyes díjátadó és kiállítás megnyitó.
17.00 Szabó Zoltán művész-tanár kiállításának megnyitóját.

CSIKY GERGELY SZÍNHÁZ ELŐADÁSA AZ EGYÜD KULTURÁLIS KÖZPONTBAN
10.00 Roparak nőttöm előadás –

19.00 Chicago, Komor István bérlet 1.

SZIVÁRVÁNY KULTÚRPALOTA
17.00 Párizs császára (L'Empereur de Paris)
19.00 Búék (16), magyar film, 2018, 104 p.

JANUÁR 11.

TAKÁTS GYULA MEGYEI ÉS VÁROSI KÖNYVTÁR
17.00 Legendák földjén (Namibia), Schmall Rafael asztrofotós vetített képes bemutatója.

SZIVÁRVÁNY KULTÚRPALOTA
17.00 Párizs császára (L'Empereur de Paris) (12), szinkronizált, francia film, 2018, 110 p.
19.00 Búék (16), magyar film, 2018, 104 p.

EVANGÉLIKUS TEMPLOM

JOGSEGÉLY

Ingyen segítenek

Az alábbi szervezetek szakemberei ingyen segítenek jogi ügyekben a rászorulóknak:

ORSZÁGOS BETEGJOGI, ELLÁTOTTJOGI, GYERMEKJOGI ÉS DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT, BETEGJOGI KÉPVISELŐ:
20/489-9558.
ELLÁTOTTJOGI KÉPVISELŐ:
20/489-9611.
GYERMEKJOGI KÉPVISELŐ:
20/489-9633.
EGYENLŐ BÁNÁSMÓD HATÓSÁG:
30/727-0239.
ÁLDOZATSEGÍTŐ VONAL:
80/225-225.
ÁLLAMPOLGÁRI BIZOTTSÁG AZ

Érdekeset látott, hallott? 06-82/528-101

FOTÓJÁT, LEVELÉT VÁRJA: PUSZTAINÉ MARTON ADRIENNE

Olvasószolgálatunk elérhetőségei
Cím: Somogyi Hírlap
7400 Kaposvár, Kontrásky u. 2/a
E-mail: somogyihirlap@mediaworks.hu
SMS: 20/968-9444

Telefon: 82/528-101,
82/528-110
hétköznap 8.00-16.00-ig.
Hírügyletes 16.00-tól 19.00-ig.
Telefon: 06-20/968-9444

IDÉZET

„Falun kell a sötétség, mert csak a sötétben mer forrni a bor, érni a tök, nőni a gyerekek, álmodni a leány, ölekezni a gazda. A sötétben pihennek józút a kertek, fák, állatok és emberek. A kimerített kút megtelik vízzel, pirossággal a mező, és az őszi cinké még hajnal előtt elindul az erdőről, hogy téli vendégszerelését elkezdje az embe-

TÚZIFA: Vajon milyen alapon kaphat egy polgármester szociális tűzifát egy kistelepülésen? Érdemes lenne utánanézni.
HÓ: Osztopánnak három traktora van tőlőppal, a járdák mégis havasak.

ISMÉT REMEKELTEK A MINYONOK: Tavaly is a megye legjobb matematikosai voltak a korosztályuk-

képviselték Somogyot a Bolyai csapatversenyen, a matematikai döntőben, a 4. osztályosok mezőnyében. Kis Milla Éva, Rédling Máté Géza, Szabó Dávid, Szommer Soma a 14. helyen végeztek 37 csapat közül.

(A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beküldött SMS-ek közül válogasson, a leveleket rövidítve, szerkesztve közölje. Az itt megjelenő írások nem a szerkesztőség véleményét